

# TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbata.

## ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.  
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.  
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

## Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

## Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.  
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

## INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.  
rândul cu litere garmond.

## 16 Iunie v.

Sibiu, 28 Iunie n.

Treizeci și șase de ani se împlinesc mâine, Marți, de când marele Arhiepiscop Andrei, reînnoștorul metropoliei noastre gr. ort. române, a părăsit cele trecătoare din lumea aceasta și a trecut la odihna de veci. A fost atunci un trist și dureros apus de soare pentru biserică noastră, care lui avea să-i mulțumească renașterea, și pentru întregul popor românesc din patria aceasta, care dela el primise până aci îndrumările bune și corecte pe terenul politic, cultural și social.

Durerea bisericii și a neamului a fost mare, și pierderea îndurată a fost simțită de toată suflarea românească, mai ales, că în Arhiepiscop Andrei a pierdut și statul și tronul un rar bărbat de stat, care nu a șters niciodată din dicționarul său politic moralitatea, această bază și gură a prosperării fiecărui stat și a fiecărui popor, atât de desconsiderată însă de cei mai mulți politicieni și oameni de stat din zilele noastre.

O minte luminată, ca și care rar se dă oamenilor, a încetat atunci să funcționeze, o inimă mare și caldă românească a încetat să bată, și în sicriul mortului, — care era mortul bisericii și al națiunii, — o bogăție mare de știință și înțelepciune, o bogăție mare de fapte și de merite, o bogăție de virtuți înalte, omenești și cetățenești, a fost așezată pentru a fi ascunsă pentru totdeauna în sânul pământului, unde s'a întors partea care din pământ era.

Triști și îndurerați eram pentru pierderea cea mare cu care ne-a pedepsit pronia divină, luându-ne pe povătuitorul luminat, pe părintele drept și cuminte, și nu ne-am gândit la cuvintele pe cari le rostise el cu o putere profetică cu mult în-

ainte de moartea sa, că și după moarte va fi cu noi și între noi! Dar în curând au trebuit să se convingă toți, că prorocia sa se împlinește. Din sfântul mormânt dela Rășinari, unde a fost așezat înainte cu treizeci și șase de ani cel mai mare Arhiepiscop al bisericii noastre gr.-or. române și cel mai luminat politician român dela noi, a început să răsără un soare luminos și încălzitor, care cu atât mai bine își revărsa asupra noastră razele sale binefăcătoare, cu cât mai departe cade dela noi anul morții acestui mare și nemuritor bărbat al trecutului nostru. E *spiritul* Arhiepiscopului Andrei, care la noi și cu noi rămâne, pentru a ne fi povătuitor bun în toate acțiunile noastre, și n'are să ne părăsească nici odată, câtă vreme noi înși-ne nu ne vom înstrăina de el, ci îi vom da ascultare!

Și acest spirit ne învață și ne îndeamnă să fim muncitori, în măsura în care marele Andrei a muncit pentru binele obștesc, pe toate terenele vieții noastre publice.

Acest spirit ne învață și ne îndeamnă să fim îngăduitori unii față de alții, să încunjurăm certele și dușmăniile, și în bună înțelegere se căutăm să ajungem la scopul pe care în cele din urmă toți îl avem în vedere, și care e: înaintarea și fericirea poporului nostru, vrednic de o soartă mai bună.

Acest spirit ne sfătuiește și ne poruncește, să ținem cu cea mai mare sfîntenie la biserică noastră națională și la toate instituțiile ei, iar legea fundamentală a sfîntei noastre biserici, opera sa monumentală și fără pereche, „Statutul organic”, să o respectăm și executăm cu cea mai mare strictețe, pentru a nu se face nici o spărtură în ea, pe care ar putea să între apoi în fortăreața noastră națională povoaiele nedorite, cari să-i slăbească zidurile și să o aducă la prăbușire.

Acest spirit ne învață și ne îndeamnă să grijim din toate puterile de *cultura* poporului, singura armă cu care se pot face cuceriri în ziua de astăzi, din partea poeziei prevăzute din destul cu această armă, cam străină și astăzi poporului român.

Acest spirit ne spune, că totdeauna când vrem să facem și se întreprindem ceva, să punem lucrurile la cale toți împreună, umăr la umăr, căci numai așa putem să avem succes și să ne ajungem scopul. Dar totodată să fim și cu mare precauțiune și prevedere, făcând și noi „ca plugarul, care nu se uită îndărăt când ară, ci totdeauna înainte, pentru că să nu greșască brazda”.

Acesta e adevăratul spirit al lui Șaguna, iar nu acela, pe care unii dintre cârtitorii săi. vreau să-l scoată la iveală, tocmai acum, când biserica de el reînființată și organizată pe baze naționale se pregătește să sarbeze centenarul dela nașterea sa.

Acest spirit să planeze deci și mai departe și totdeauna asupra noastră, asupra întregului popor român din patria aceasta, și să ne ajute să ajungem acolo, unde dorința ferbinte avea marele Andrei să ne vadă ajunși: la cultură, fericire și bunăstare, la rolul de factor în statul din care facem parte!

**Mersul crizei.** Vineri a fost chemat la Viena Lukács László, fostul ministru de finanțe în cabinetele din urmă liberale, și Sâmbătă la orele 11 a fost primit în audiență din partea Majestății Sale, pentru a face propuneri noi cu privire la rezolvarea crizei. Domnul Lukács a stat o oră și jumătate în fața Majestății Sale și a făcut raport amănunțit despre rezultatul pertractărilor avute cu Kossuth și oamenii acestuia, din încre-

dințarea Monarhului. Majestatea Sa i-a luat la cunoștință comunicările și l-a rugat să mai rămână o zi în Viena. Se crede, că eri Duminecă Lukács a fost primit din nou la palat, fie pentru a primi îndrumări referitoare la alte încercări de înțelegere cu Kossuth și partidul său, fie pentru a primi însărcinarea de a forma noul cabinet ungar. Majestatea Sa pleacă pe la finea săptămânii acesteia la Ischl, iar până atunci vrea să fie criza ungară rezolvată.

## † Dr. Aurel Mureșianu.

Inmormântarea mult regretatului Dr. Aurel Mureșianu, proprietarul și directorul „Gazetei Transilvanice”, s'a făcut Mercuri, la orele 4 d. a. în Brașov, în prezența unui public numeros și ales românesc, care a ținut să dea onorul din urmă haricului și luminatului luptător național, a cărui pierdere e dăplănsă cu sinceritate de toată suflarea românească, dovadă numeroasele telegrame și scrisori de condolență, trimise familiei și redacției ziarului al cărui director era, și dovadă mulțimea de cununii, depuse pe sicriul deodată.

Actul înmormântării a fost săvârșit de canonicul din Blaj, reverendissimul domn Dr. Augustin Bunza, asistat de protopopul Clujului Dr. Elie Dăianu, și de preoții Aurel C. Domșa din Blaj și Brumboiu din Tohan.

După o scurtă slujbă, oficiată în fața catafalcului, sicriul a fost închis și așezat pe carul mortuar. Cortegiul s'a pus apoi în mișcare. La deschis carul cu cununile cele multe, de flori și de frunze, în urma căruia pășiau membrii tipografiei „Gazetei Transilvanice” și membrii societății tipografilor organizați din Brașov. Au urmat copiii ministranți și preoții celebranți, apoi carul mortuar, cu sicriul deodată ziarist român, Dr. Aurel Mureșianu.

În dreapta carului mortuar reprezentanți de ai tinerimei române din Brașov, iar în stânga fruntași de ai poporului din Schitul Brașovului purtau torțe aprinse.

În urma carului mortuar pășiau membrii familiei Mureșianu, și rudeniile, prie-

## FOIȘOARĂ.

### Activitatea literară a Metropolitului Andrei b. de Șaguna.

(Urmare.)

de Gh. Tulbure.

Tot cu scopul acesta tipărește în anul următor un alt *memoriu* adresat deadrept ministrului de culte austriac, contelui Leo Thun, purtând titlul: „Denkschrift dem K. K. Ministerium für Cultus und Unterricht überreicht, Hermannstadt, 1851”, care în cuprins este aproape identic cu Promemoriile sale din anii premergători. Continuarea acestei broșuri se găsește în așa numitul: „Recurs sau Gravamine în contra ministrului austriac de culte Leo Thun”, o altă broșură de cuprins politic-bisericesc scrisă de Șaguna în a. 1855, tot pentru a-și lămurii și a-și susține legitimitatea acțiunii sale față de machinațiunile sârbilor, cari umpluseră capul ministrului Thun cu fel de fel de minciuni.)

După toate aceste memorande, polemici și hărțuiri, în anul 1862 Șaguna în fruntea unei deputațiuni, mai prezintă o *petițiune* la Împăratul pentru acordarea autonomiei bisericești.

Iar rezultatul final al acestor uriașe străduințe a fost, cum se știe, legea dietală din 1863, prin care confesiunea greco-orientală se recunoaște de egal îndreptățită cu celelalte biserici creștine din țară; a fost autograful împărațesc din 1864, prin care Majestatea Sa descopere, că e aplicat a acorda înființarea metropoliei.

<sup>1</sup> Cf. Scrierea lui Șaguna către prietenul său Emanuil Goșdu la Dr. Il. Pușcariu: Metropolia românilor ort. etc. Sibiu 1900, p. 59.

Eră foarte firese prin urmare, ca vestea sosită în ajunul Crăciunului din 1864, că împăratul a încredințat reînființarea metropoliei și a denumit pe Șaguna de arhiepiscop și metropolit al tuturor românilor din Ardeal și Ungaria, să strănească în toată suflarea românească, un entuziasm nemărginit. Numai dacă răsfoim ziarele noastre din vremea aceea, ne putem face o idee despre elanul de însuflețire și fericire, care a cuprins întreaga obște românească, la auzul acestei solii mântuitoare.

Întreaga presa românească, câtă o aveam pe atunci, la începutul anului 1865, eră plină de elogi și osanale la adresa împăratului și a lui Șaguna, încât se poate zice, că înființarea metropoliei a creat o *literatură specială* de imnuri, ode și ditirambi.

Câteva specimene din literatura aceasta născută supt impresia fulgerătoare a bucuriei obștești, ori-cât ne-ar părea de naive astăzi, sunt vrednice să le amintim la locul acesta, pentru că ele sunt expresiunea fidelă a unui fior mare din trecutul vieții noastre bisericești.

Așa, de pildă, „Telegraful Român”, ziarul lui Șaguna, — care avea motiv să fie cea mai puternică trambită de bucurie, după atâtea lupte și tănguiuri, — în nrul 15 din 1865 aducea următoarele versuri entuziaste:

— „Ierarhia română acum e reînființată  
Intrigile dușmane de azi au încetat,  
Trei țări țân azi serbarea cu sate așteptată  
Și strigă: Să trăiască prea bunul împărat!

Șaguna și Mocioni, românul cel mai mare,  
Și Babeșiu gloriosul, trei genii de roman,

Pe carii prevedința, în oarele amare

I a dat de mângăiere la fiii lui Traian!” ș. a. m. d.

Iar, pe lângă glasul presei, însuflețirea generală se manifestă în viața socială, prin serbări, s rate cu producțiuni teatrale sau muzicale și alte conveniri festive, la cari se prăznuia marele eveniment dela ordinea zilei. Într'un orașel din Bănat, la o adunare românească, unul din fruntași a rostit un discurs avântat, schițând și istoricul metropoliei noastre. Când a spus că „sfânta noastră metropolie, odinioară maica cea dulce a tuturor românilor, acum, când după 165 de ani i se iartă a ieși din închisoare și a intra în casa sa, aici, durere, nu-și mai găsește preții fiii săi împreună...”, oratorul a stors lacrimi din ochii auditorului: erau lacrimile unei bucurii amestecate cu durere.

Dar, dacă și nu eră deplină, bucuria aceasta eră firească și îndreptățită. Deodată cu praznicul cel luminat al nașterii Domnului românii ortodocși în anul 1864, prăznuiau și *sărbătoarea cea mare a renașterii lor bisericești și naționale*.

Cu toată bucuria însă Șaguna nu se putea opri la momentul acesta și nu-și putea considera opera de încheietă. Înțelepciunea și prevederile sale îi îndrumau să stăruiască, ca noua metropolie, recunoscută printr'un simplu autograf împărațesc „ex plenitudine potestatis Suae Majestatis”, să fie asigurată prin articol de lege special, trecut prin dieta constituțională a Ungariei. În scopul acesta a căutat mai ales sprijinul fostului său coleg de școală, baronului Iosif Eötvös, pe atunci ministru de culte și unul din cei mai hotărâți factori în viața politică a țării. Și se poate zice, că grație cuminenției acestui bărbat de stat, — al cărui principiu politic eră: egalitatea religioasă, bisec-

teni și cunoscuți, doamne, domni, inteligenți și țărani, din Brașov și satele învecinate.

Cortegiul a trecut prin fața școalelor românești din Brașov și s'a oprit la poarta cimiteriului din Groaveri. Sierul a fost aci ridicat și dus în capela cimiteriului, unde s'a oficiat apoi prohodul.

După sfânta evanghelie domnul canonic Dr. Bunea a rostit un frumos panegiric, care a făcut impresiune adâncă asupra ascultătorilor.

După „Vecinicia pomenire” ocoiungul a fost dus la groapa proaspăt săpată de lângă fericitul Iacob Mureșianu, tatăl decedatului. Aici s'a rostit următoarele discursuri: Deputatul Dr. V. Lucaciu, în numele neamului românesc, dl I. Bacalbașa în numele sindicatului pressei României și în genere al presei românești, dl Coriolan Pop în numele societății „România Jună”, dl prof. Dr. Alexandru Bogdan în numele societății „Petrul Maior” și a tinerimei române, și dl avocat I. Lengeru în numele Brașovenilor.

După terminarea discursurilor s'a ținut rugăciunea de deslegare apoi sierul a fost coborât în mormânt, în sunetele duioasei cântări „Vecinicia pomenire” cântată în mod pătrunzător de protopopul și profesorul de cant din Blaj Aron Papiu. Sierul a fost acoperit cu pământ, și publicul s'a resfirat, cu adâncă durere în inimă, că neamul a pierdut iarăși pe unul dintre cei mai buni ai sei.

Odihească în pace!

## Cronică bisericească.

### Preotul și păstoriții săi.

Cu ocaziunea inaugurării conferențelor preoțești din județul Ilfov, în România, părintele econom stavrofor Alexandru Popescu Cernica a rostit următoarea instructivă cuvântare:

„Scopul, ce urmăresc conferențele preoțești, este mare și folositor. El poate fi privit din deosebite puncte de vedere. În rezumat însă se poate reduce la două puncte. Primul tinde a ne lărgi cercul cunoștințelor noastre căpătate în școală prin o neconținută cetire a sfintelor scripturi religioase-morale și prin adunări și consfătuiri intime pentru deslegarea deosebitelor probleme necesare conducerii turmei noastre cuvântătoare, după cuvântul Domnului care zice: „Unde veți fi doi sau trei adunați în numele meu, acolo voi fi și eu în mijlocul vostru”. Iar al doilea punct, din scopul ce-l urmărim, se poate ajunge ca din cunoștințele noastre să putem împărtăși și fiilor nostri duhovnicești, adică turmei lui Cristos, hrana morală și dumnezească fără de care nu poate exista nici individ, nici națiune, nici stat.

O proporție și o relație intimă trebuie să existe între preot și păstoriții săi, proporție și relație, care — pot zice, că azi, azi mai ou seamă, mai că nu există; și dacă cumva există, ea există în mod excepțional și pe cale de a se împuțina. Și pentruca nu cumva, din neîngrijirea noastră, să pierdem sufletele oilor celor cuvântătoare încredințate păstoriei noastre, a venit timpul a ne strânge rândurile, a alcătui doctoria, a tăia cangrena, a înlătura putregaiul și a vindeca rana,

ca astfel, terenul moral primenit și curățit de plămida, neghina și microbii contagioși, ce stau incuibați și aduc boala disprețului și a necredinței în masele societății, să putem sămăna sămânța bună, curată, sfântă și dătătoare de viață, ca lumea să poată găsi în cuvintele și exemplele noastre adevărata sa hrană sufletească, mângâitoare și conducătoare la limanul binelui social și al fericirii de veci — ultimul scop pentru care omul trăiește.

„Eu sunt lumina, eu sunt viața și învierea”, zice Domnul. La lumină, la viață, la reînviere, la renaștere și la bine caută a duce poporul nostru ignorant, incult și neștiutor.

Biserica, religiunea, credința, clerul și morala creștină și au avut și își au dușmanii lor, unii văzuți și alții nevăzuți. Unii au luptat față în față cu credința și a morali creștine; au luptat și luptă din răsuputeri, iar alții lucrează la întunecarea și oblăduirea celui viclean. Barca credinței noastre însă, deși învaluită în valurile furtunoase, totuși, condusă de mâna cea puternică a lui Dumnezeu, a eșit totdeauna întregă, sănătoasă, triumfătoare și fără primejdii la limanul mântuirii, drept îndreptând cuvântul adevăratului.

Și dacă ne gândim la marea număr de martiri ce și-au jertfit viața prin foc, prin chinuri de tot felul, prin înjunghieri și alte feluri de morți, spre a întări credința în Dumnezeu și a scoate lumea din înșelăciune, din idolatrie, din osândă și din iadul cel cumplit al păcatelor, ușor putem înțelege, care ne este menirea, datorită și chemarea noastră ca miniștri ai tainelor cerești și mijlocitori între oameni și Dumnezeu.

Preotul nu este un funcționar ordinar, cum s'au încercat a ne numi cei profani de misiunea noastră, ci un mandatar al religiei creștine, un apostol al credinței, un trimis al lui Dumnezeu și un administrator al tainelor lui Cristos, după cuvântul Domnului ce zice: „Voi nu sunteți din lume, ci eu v'am ales pe voi” (Ioan 15, 19). Soartea preotului deci este legată strâns de misiunea, de sacerdoțiul și chemarea sa.

Preotul după cuvântul Apostolului, trebuie să fie totdeauna cu trezvie și asămenea unei sentinele veghetoare și neadormite. Să fie la postul său; căci datorită și răspunderea sa față de Dumnezeu este mare și la ziua judecării i se va cere să și dea seama de sufletele ce i-au fost încredințate.

Față dar de acest adevăr sfânt și ceros, urmează ca preotul să-și cunoască datoria, răspunderea, rolul și menirea sa.

Cum și ce fel trebuie să lucrăm în via Domnului pentru mântuirea sufletelor celor încredințate nouă și pentru rezolvarea problemelor sociale, naționale și economice, sfânta scriptură a vechiului și noului testament ne învață într'un mod foarte lămurit prin mii de exemple.

Viața preotului trebuie să fie neprihănită, fără pată, fără șovăială și nebănuită: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor”, zice Mântuitorul nostru Isus Cristos, ca văzând faptele noastre, să se laude Tatăl vostru cel din ceruri.”

Și fiindcă preotul cu drept cuvânt este privit ca luminător, ca exemplu de onestitate, de stimă și de respect, urmează ca el, preotul în persoana sa să cuprindă

toate aceste calități de înaltă valoare, calități, fără de care de nu le va poseda va fi privit ca nor fără de apă, ca comet vagabond, ca pom fără roadă, dupăcum spune sfânta scriptură.

Trăim în secolul materiei, în secolul speculației, într'un secol de luptă, între bine și rău, de credință și necredință; într'un secol, zic, în care omul a ajuns a nu mai crede în nimic.

Față de aceste greutăți, față de aceste pedeei ce ni se opun, cum și de lupta față și pe toate căile ce ne dau misiunii papistărești și seceale materiaiste etc., caută a ne deschide ochii mari și în patru, a fi veghetori și a lupta din răsuputeri pentru a ne recăpăta locul de onoare de altădată. Azi nu mai merge ca odinioară, ca preotul să fie oricum. Pe lângă multă știință se cere preotului să fie moral, să fie virtuos, să fie model de imitat în toate.

Pe lângă acestea înt-o membrii aceleiași biserici urmează să domnească cea mai perfectă armonie, pace și liniște. Să nu se auză certuri, vorbe murdare și alte neouvințe ce micșorează cinstea noastră și înstrăinează pe om de biserică și credință.

Atari purtări destrăbălate mai au încă și alte neajunsuri: fac ca poporul să se desguste, să ne desprețuiască și să nu mai aibă nici o încredere în sfaturile noastre.

Și ce sfaturi pot da acei preoți păstoriților lor, când ei între dâșii s'ar mânca ca fiarele sălbatice, s'ar sfășia ca tigrii și ar căuta să se repună unii pe alții?

Preotul cum zice Apostolul Pavel, trebuie să fie exemplu de imitat în toate. „Nu dat răului, nu deprins să injure, să bată, nu dat la câștig uât, nu gâlcevitor, nu iubitor de argint, ci rânduindu-și casa sa, căci, dacă cineva nu știe să rânduiască casa sa, cum va purta grije de biserică lui Dumnezeu?” (I. Timot. III, 1—8).

Am avut ocazie să vizitez bisericile tuturor țărilor. Am fost la papistași, la calvini, la luterani, la ebrei, la armeni și chiar la turci. Am vizitat cu deamănuntul până și locurile lor cele mai ascunse.

De ce oare noi preoți unei religii ca ortodoxismul, să fim mai prejos decât toate celelalte sece religioase, de ce zic să fim atât de primitivi? Până mai este timp caută a ne deschide ochii, a ne da seamă de datoria ce de bună voce ne-am luat și a ne face vrednici de darul preoției de chemarea apostolicească.

În relațiunile noastre cu poporul, caută să fim cât se poate de cuvincoși. Vorbele și sfaturile noastre să fie adevărate doctorie vindecătoare și dătătoare de viață. Să nu fim lacomi, nici să pretindem poporului ceea ce ar fi în dauna numelui ce purtăm.

Cu blândețe, cu bunătațe, cu vorba dulce mai mult poți câștiga, fie sub orice formă.

Poporul român, deși nu fanatic, cu toate acestea el ține la legea lui, la obiceiurile lui. Nu trebuiește din partea noastră decât a-i arăta calea binelui, a-l întări în credință și în iubirea de lege, de neam și el ne va asculta.

Toate astea nu se cuceresc cu topitanul, cu asprimea, cu sila, ci cu încetul, cu chibzuință și pe nesimțite. De aceea și Apostolul Pavel zice: „Făcutu-m'am tu-

turor toate”. Aceasta cu atât mai mult, cu cât se știe, că dacă este o artă în a păstori o turmă necuvântătoare, urmează a întrebuița arta artelor spre a cârmui pe om. „Păstorul cel bun, zice Mântuitorul Cristos, sufletul său își pune pentru oi”. (Ioan X, 11).

(Va urma).

## Program

pentru încheierea solemnă a anului școlar 1908/1909 la școala civilă de fete a Asociațiunii.

Martți în 29 Iunie n. 1909 dela 11—12 ore a. m. în sala festivă a Muzeului Asociațiunii.

1. Cor: „Ce te legeni, codrule”

(M. Eminescu) pentru 2 voci, de \*.

2. „Un imn francez lui Eminescu”, de Lucien Bazin, trad. de St. O. Iosif. — Recitare.

3. Cuvânt ocazional în amintirea lui Eminescu.

4. „Mai am un singur dor” (M. Eminescu), pentru o voce cu acompaniament de pian, de G. Șorban.

5. „Glossa”, de M. Eminescu. — Recitare.

6. Cor: „Somnoroase păsărele” (M. Eminescu), pentru 4 voci cu acompaniament de pian, de A. Bena. Oaspeții sunt bineveniți.

Diracțiunea.

## Serate de ale meseriașilor nostri.

Joi, în 27 Maiu n. 1909, Reuniunea meseriașilor sibiieni și-a ținut a 5 a ședință literară. Președintele nostru Tordășianu ne pune în vedere, că frații meseriași din Cluj, pe lângă harnica lor Reuniune a sodalilor, în orând o să mai aibă un așezământ folositor. Vorba este de înființarea reuniunii de zidire „Granitul”, al cărei scop este de a promova bunăstarea materială a membrilor și cultura meseriașilor și muncitorilor de acolo. Între lucrările ei se numără procurarea și producerea materialului de clădiri, înființarea și susținerea de magazine de ateri măruri și de a întreprinde clădiri, atât în Cluj, cât și în alte orașe. Cu laudă și recunoștință datorii sunt toți meseriașii nostri inițiatorilor acestei instituțiuni și dorește, ca bunul Dumnezeu să ajute, ca acest așezământ să treacă dintr-o stare de naștere în floare, să se capete, să crească și să înflorească spre folosul societăților. Binevențează pe dl Emil Boroia, acest vesel prieten al tuturor cauzelor bune, care a ținut să ne onoreze cu prezența sa și mai pe sus de toate a ținut să procure clasei meseriașilor câteva momente vesale. Salută și binevențează pe dl Ioachim Socu, care, precum se știe, intrând după absolvirea gimnaziului, de învățat la cătăuș în fabrica Rieger și după un an de ucenicie, eliberat caldă, a petrecut ca caldă un an în Viena, de unde reîntors, pe timp scurt, prima dorință i-a fost să vină în mijlocul nostru, unde atât de bine și a petrecut ca învățat și atât de folositor ne-a fost tutora.

Intrați în înșasi ședința literară, notarul Duca citește sumarele ședințelor ad-

rică liberă în stat liber! — Șaguna și-a atins și țanta ceașta de pe urmă.

În 24 Iunie 1868 pe baza unui proiect al baronului Eötvös, se înarticulează în legile fundamentale ale țării (art. IX § 2.) și mitropolia de sine stătătoare a românilor ortodoksi, după drepturi egală cu a sârbilor.

În chipul acesta s'a restaurat, în formă legală, vechia noastră metropolie, statornicindu-se în constituția țării și precizându-se raporturile ei față de stat și domnitor.

În sfârșit, după multe chibzueli și pertractări, au urmat apoi dispozițiunile pentru ocărmuirea internă a noului organism bisericesc, alcătuite de Șaguna, votate de congresul din 1868 și sancționate în 28 Maiu 1869<sup>1)</sup> supt numele de: Statutul organic al bisericii gr. or. române din Transilvania și Ungaria, cea mai însemnată plăzmuire a geniului lui Șaguna.

\* \* \*

Asupra cuprinsului statutului organic nu vom înzista mai de aproape, deoparte fiind prea bine cunoscut, iar de alta din motivul, nefind o operă strict literară, cade afară din cadrele preocupărilor noastre.

Sunt însă motive de ordin mai înalt, cari ne îndeamnă să stăruim puțin și asupra acestei „magna charta” a bisericii noastre.

Motivele acestea rezidă în împrejurarea, că restaurarea metropoliei și regularea vieții ei interne prin statutul organic varșă nu numai o lumină puternică asupra principiilor canonice și juridice de cari s'a condus Șaguna, în

acțiunile sale pe terenul politic-bisericesc, ci în același timp, și asupra principiilor naționale-culturale, pe cari s'a sprijinit în întreaga interpretarea chemării sale de Vlădică românesc. Ținem deci să scoatem la iveală însemnătatea statutului organic, nu atât supt raportul strict bisericesc, cât mai ales supt cel cultural și național, și aceasta cu atât mai vărtos, cu cât răutatea sau lipsa de înțelegere mai adâncă a unora n'a întârziat a contesta îndreptățirea și rostul cel bun al acestei opere bisericești.

Am constatat, cum, în decursul opintirilor sale pentru reînvierea autonomiei bisericești, Șaguna a fost, din mai multe părți interesate, învinuit, că acordând în conducerea afacerilor bisericești drept de acțiune și elementului mirean, calcă cănoanele, și vechia practică bisericească.

Aceleași acuze i s'au adus și după alcătuirea operii de încoronare a luptelor sale, după introducerea statutului organic, care poartă — cum știm — pecetea celui mai larg constituționalism bisericesc.

Relevând aceste acuze și lipsa temeiniciei lor canonice vom desluși tocmai importanța instituțiunii noastre bisericești supt raportul vieții naționale și culturale.

În scopul acesta menționăm mai întâi părerea canonicului german Vering, care susține cu participarea laicilor în conducerea afacerilor bisericești stă în contradicție cu principiile fundamentale din constituțiunea bisericii orientale. După dânsul, prin faptul acesta în biserică noastră, a românilor greco-orientali din Ungaria, s'a introdus un element protestant, deoarece vechile canoane opresc participarea mirenilor în sinoadele bisericești. Insuși metropolitul Șaguna — urmează Vering — în broșura sa *Anthorismos*,

pe nedrept se provoacă la canoane, spre a-și apăra intențiunile, câtă vreme din canoane, după comentariile învățaților Zonara și Balsamon, rezultă tocmai contrariul și anume, că mirenii (οἱ λαοί) sunt excluși din sinoadele episcopicești.<sup>1)</sup>

Părerea lui Vering a împrumutat-o probabil și canonicul Dr. Alexandru Grama, care în scrierea sa: *Instituțiunile calvinești în biserică românească din Ardeal* (Blaj, 1895), osândește și atacă într'o formă și mai hotărâtă canonicitatea normelor de viață bisericească, introduse prin statutul organic al lui Șaguna.

Canonicul Grama caută și constată, înainte de toate, că supt influența propagandei calvinești, exercitate asupra bisericii românești în cursul sutei a XVI-a și a XVII-a, aceasta din urmă s'a depărtat în conducerea afacerilor sale interne, de Pravilă și de Pidalion, singurele codice dătătoare de măsură în oblăduirea bisericească. Și întemeiat pe anumite izvoare istorice susține, că atât înainte, cât și după unirea unei părți a românilor cu biserică papală, forul suprem în biserică română din Ardeal, pentru tot soiul de afaceri, eră așa numitul *săbor mare*, alcătuit din toți protopopii eparhiali și în anumite cazuri și din unii preoți.<sup>2)</sup>

(Va urma).

<sup>1)</sup> Cf. I. Vering, *Lehrbuch des Kirhen-rechtes*, Freiburg, 1881, I, p. 664.

<sup>2)</sup> Astfel a fost, de pildă, sinodul dela 1643, supt episcopul Ilie Joreste și cel dela 1732 supt episcopul Ioan-Inocențiu Klein.

<sup>1)</sup> Publ. ofic. în Budapești Közlöny, Nr. 156—161, 1869.

ministrative, iar după d-sa, tinărul sodal pantofar Nic. Roman, recitând cu înflăcăre „Sentinela română”, de A. Alexandri; după care dl. Ermil Borcea, tractând despre literatura umoristică, zice cam următoarele:

Literatura umoristică la noi până acum a tot dibuit. Grei cum suntem din fire, și risul nostru poartă timbrul nevoilor în care trăim. Încercările noastre pe acest teren n'au avut reușită durabilă. Poile noastre umoristice după mult puțin au dispărut, cele mai multe din ele trecând limita banului gust. Altcum stă lucrul la frații noștri din rîgat. Aci deja s'a cristallizat ramura literaturii vesele. Prin Caragiale, Ureche, Marior, Speranță, Ranetti și A. Mirea s'a închiegat un soi românesc de a rade de partea hazlie a vieții. Caragiale (născ. la 1852) este cel mai vechiu și cel mai de valoare umorist român din câți trăiesc azi. Prin teatru său, prin volumele sale „Novele și povești” și „Momente, schițe, amintiri” a creat o școală modernă a umorului nostru literar. Ureche, deși uneori cam naturalist și picaant, este măestrul „calambururilor” (jocurile de cuvinte). Imitând în această direcție cu succes școala franceză a ajuns un spiritual zeflemisator al stărilor sociale din Țară și este foarte cetit acolo. Trebuie să amintim și pe un umorist decedat de curând, pe Marior, care s'ar putea numi umoristul poporului, sau anecdotistul soarelui, versurile sale ocupându-se cu predilecție de soare. Marior scria la „Universul” și scrierile sale trebuiesc judecate sub raportul intereselor acestui ziar. Directorul foiți și dicta se zice „ca să rădă mahalaua” și Miron s'a achitat perfect de acest aranjament. Speranță este iarăși un umorist popular, și anecdotele sale își iau sfîșietul din viața cotidiană, țăranii și sugani. Valoarea literară a lui a fost contestată de unii critici și în timpul din urmă scrie mai puțin. De dat mai nou este A. Mirea, sub care pseudonim se ascund talentele poetilor Iosif și Anghel. Umorul lui A. Mirea e o satiră de salon. Și pe când Caragiale și Ureche cultivă exclusiv proza umoristică, A. Mirea e eminamente poetul spiritual, satiricul fin și de bun gust. În schimb Ranetti lovește atât cu năvăla strânsă în versuri, cât și cu cravașa mușcată în prosa drastică. Ranetti azi e cel mai popular umorist. E totdeauna de actualitate, fiind și directorul eselentei reviste umoristice „Furcă” din București, pe care o redactează de 6 ani în colaborare cu N. D. Țăren. Din scrierile sale colecția lui de fabule sunt o reușită parafrază a criticii ce o face acelei boarimi din Țară, care a uitat sau desconsideră limba română și care disprețuiește tot ce nu-i de viță boarească.

De data aceasta voi să vă fac cunoscut aceste fabule ale lui Ranetti, dar mai întâi dați-mi voie să vă fac o mică introducere despre „scris și cetit”.

A zis cine a zis, că Românul e născut poet. Eu zic, că Românul ca orice om pe lume se naște — analfabet. Scrie și cetit îl învață mai pe urmă când părinții, școala, și contele Andriș, cu legea sa electorală, încep să-i spuie buchile etc. etc. și ne cetește următoarele:

*Fabula din Ranetti:* Bătrânul Brad, dela Sinaia, Bija și Grivei; Nenea Nae în voie; Gheata și șoșonul; Meoul (cu aluzii locale) și Herr Frankfurter și nenea Caraboaș. E dela sine înțeles, că domnul Borcea a produs multă și nedescriptibilă veselie, pentru că răsplătit a fost cu aplauze nesfârșite.

Între debutanții seratei s'au mai numărat Dion. Axentiu, inv. croitor, cu o frumoasă poezie de Nențescu, copilă de Țăran Ana Părau din Orlat ne-a pus în umire cu vocea-i melodioasă și curată; sodalul c'amar Vas. Bărbăntăuș și tiganțele, cari spun din cărți de noroc, a produs mult haz; învățăcelul pantofar Vasile Rusu și-a mai vărsat focul inimii în câteva cântece scoase din o flaută și mai apoi din o flueră, care îi e tovarășă credincioasă după oboseala din atelier; dl. Ioachim Socu, după ce mulțamește dlui Tordășianu pentru cuvintele calde cu cari l-a întâmpinat, ne-a enarat despre multe de toate, cari toate au plăcut; dar mult au plăcut cei trei frați: Alexandru, Voica și Victoria Bacia, copiii măestrului cismar I. Baci, cari cu toții s'au pus în serviciul cauzelor noastre bune. Alexandru ne-a recitat poezia „Românul”, Voica poezia „Trepte de soară”, iar mititea Victoriei, poezia „O copilă la ziua mamei sale”.

La încheiere s'au sortat 15 cârticele folositoare, iar dl. Tordășianu, mulțumind dlui Ermil Borcea pentru prețioasa conlucrare, invită la a 6-a ședință, care se va ține de astădată Joi, în 1 Iulie n. c.

D. zeu vede”.

## Ordinea

examenelor publice de maturitate și de clasă de încheiere, care se vor ține cu elevii școlii comerciale superioare gr. or. următoarea: anului școlar 1908—1909 e. românească:

Examenul de maturitate se va ține în zilele de 15, 16 și 17 Iunie v. a. c. în sala festivă a edificiului central. La acest examen, deschis pentru publicul mare, nu pot lua parte școlarii.

Examenle de clasă se vor ține în sala clasei a doua în zilele următoare dela 7—12 oare a. m. Joi în 18 Iunie v. Cl. I. comercială. 1. Religionea, profesor Dr. St. Stinghe. 2. Română, prof. I. Pricu. 3. Principii comerciale, prof. I. Socaciu. 4. Maghiara, prof. A. Ciortea.

Vineri în 19 Iunie v. Cl. II. comercială. 1. Religionea, prof. Dr. St. Stinghe. 2. Română, prof. A. Băseanu. 3. Cunoștințe de drept, prof. I. Socaciu. 4. Aritmetica comercială, prof. I. C. Panțu. 5. Franceza, prof. A. Vlaicu.

Sâmbătă în 20 Iunie v. Cl. I. comercială. 1. Fizică, profesor Tit. L. Blaga. 2. Franceza, prof. I. Pricu. 3. Istoria, prof. A. Băseanu. 4. Aritmetica comercială, prof. I. C. Panțu.

Luni în 22 Iunie v. Cl. II. comercială. 1. Maghiara, prof. I. Petrovici. 2. Matematică, prof. Tit. L. Blaga. 3. Geografia, prof. A. Băseanu. 4. Germana, prof. A. Vlaicu.

Marti în 23 Iunie v. Cl. I. comercială. 1. Matematică, prof. Tit. L. Blaga. 2. Germana, prof. A. Vlaicu. 3. Geografia, A. Băseanu.

Miercuri în 24 Iunie v. Cl. II. comercială. 1. Economia națională, prof. I. Socaciu. 2. Chimia și Merceologia, prof. A. Vlaicu. 3. Istoria, prof. A. Băseanu. 4. Contabilitatea, prof. I. Pricu.

Joi în 25 Iunie v. a. c. va fi examenul verbal cu privistiile clasei I. și II. comerciale.

Duminică în 28 Iunie v., după serviciul divin, la care vor participa toți elevii și profesorii, se va încheia în mod solemn anul școlar 1908/1909, în sala cea mare a edificiului central.

La încheierea anului școlar în 28 Iunie v. fiecare elev va primi certificat școlar și un exemplar dic. anuarul școlii. Elevii absenți, precum și restanțierii de didactur etc., nu vor primi nici certificat, nici anuarul școlii.

La examenle acestea, precum și la festivitatea de încheiere a anului școlar, sunt invitați cu toată stima părinții și binevoitorii acestei școli.

Brassó (Brașov), în 31 Mai v. 1909.

Diracțiunea.

## NOUȚĂȚI.

† Bartolomeiu Băileșcu. Înregistrăm cu regret trecerea la cele veșnice a harnicului și zelosului protopresbiter onorar din Brașov, Bartolomeiu Băileșcu, decedat ieri, Duminică, în Brașov. Adormit în Domnul a fost ales în senatul bisericesc al consistoriului arhiepiscopiei și asessor în senatul bisericesc al consistoriului metropolitan. Era om de o cultură înaltă. A păsorit cu multă înțelepciune pe credincioșii săi dela biserica sfîntei Adormiri din Brașov, al cărei paroh era, și a dezvoltat activitate rodnică și pe alte terene ale vieții noastre publice. În decesele îi zăcea la inimă soartea meseriașilor români, al căror bun povătuitor și sprijinitor a fost totdeauna. Scotoar a română bine apreciată, doamna Maria Băileșcu și domnul medic cu bun renume Dr. G. Băileșcu dăplâng în decedatul pe bunul lor părinte. Trimitem înfrîntatei familii sincere condoleențe, iar decedatului îi dorim odihnă ușoară în sinul pămîntului, unde s'a reîntors.

Posturi de profesori. La gimnaziul din Năsăud sunt a se ocupa catedrele de: română-latina-istorie, geografie-științe naturale și de religie gr. cat. Petițiile se înainteză până la 6 Iulie v. c. Alte informațiuni se pot cere dela administrația fondurilor grănițarești din Năsăud.

Baronul Fejérváry și-a sărbătorit jubileul de 50 de ani de când, după lupta dela Solferino făcuse decorat cu ordinul militar „Maria Terezia” în grad de cavalier. Acum în săptămîna treoută Maiestatea Sa i a acordat și briliantele la crucea de cavalier a acestui ordin. Tot în onoarea baronului Fejérváry s'a dat o onasă la Burg, unde au participat toate căpeteniile militare și unde Maiestatea Sa a rostit cuvinte calde la adresa jubilarului. Baronul Fejérváry a fost căpitân pe vremea luptei dela Solferino (24 Iunie 1859)

și astăzi e singurul militar, care posedă ordinul „Maria Terezia”, pe care-l avea și baronul Ursu.

Examenul verbal de maturitate la gimnaziul nostru din Brașov, s'a terminat Sâmbătă cu următorul rezultat: *Maturi cu foarte bine:* 1. Sebastian Bornemissa, 2. Nicolae Dordea, 3. Ioan Garoai, 4. Dumitru Manu, 5. Dumitru Nistor, 6. I. Petruț, 7. I. Popoviciu, 8. P. Savu, 9. Vas. Stoica. *Maturi cu bine:* 1. Nic. Aron, 2. P. Boeriu, 3. Sim. Borcea, 4. Dum. Gal-dău, 5. I. Hozanu, 6. I. Ignaton, 7. Nic. Ilieșiu, 8. I. Lup, 9. I. Moldovan, 10. Nic. Olariu, 11. Vas. Meșotă, 12. Iosif Pop, 13. Solomon Sofonea, 14. Victor Stănilă, 15. Cornel Teicu, 16. Emil Taposu. *Mat-uri:* 1. Tr. Aiteanu, 2. Virg. Laurian Aron, 3. R. mul Bucea, 4. Tr. Bude, 5. E. mil Colbazi, 6. Dan Romeo, 7. I. Harsia, 8. Nic. Mandai, 9. Ios. Pușcariu, 10. Val. Roșca, 11. I. Rusu, 12. I. Sumpu, 13. Aurel Șinca, 14. Nic. Tatu și 15. Nic. Fulea, care a făcut examenul de emendare din matematică. 5 înși au să repeteze examenul în Sept. 1909 din un studiu, iar 1 candidat a fost avizat la repetiția examenului întreg în Iunie 1910.

Serată literară în amintirea lui Eminescu aranjăz tinerimea din Arad Marti în 29 Iunie. Programa conține conferințe, recitări și cântări din poeziile lui Eminescu.

Manevrele de toamnă la al 12-lea corp de armată (Sibiu) la care iau parte și diviziile hony-zilor, se încep la sfîrșitul lui August și ducăză până în 15 Septembrie.

Chestiune cretană. În considerare că grecii voiesc să încerce o acțiune cu scop d'a anexa insula Creta către Grecia, poarta otomană a trimis puterilor protectoare o notă circulară privitoare la Creta. Poarta a declarat, că nu se ferește violarea drepturilor sale, și că nu se ferește nici de eventualitatea unui război cu Grecia.

Pentru deputații ruși, cari sosesc la Londra în frunte cu președintele Dumei, Comiacov, se fac mari pregătiri de bună primire. De altă parte însă, muncitorii englezi ar pregăti manifestațiuni neprietenești cu prilejul sosirii țarului în Engiltera.

Arhiducele Francisc Ferdinand, moștenitorul de tron, va sta trei zile la Sinaia și va locui într'un apartament nou mobilat și nou decorat al castelului Peleş. Serbările dela la Sinaia în onoarea înaltului oaspe vor avea un caracter intim.

Conferență generală. Profesorii de religie dela școlile secundare din România se vor întruni în toamna anului acestuia la o conferență generală în Ploiești. Conferența va avea o parte practică și una teoretică. În cea teoretică se vor ține disertații: asupra studiului vechiului și noului testament, asupra moralei creștine, și a modului lor de predare. Profesorul dela facultatea teologică dl. N. Dobrescu, va vorbi despre însemnătatea studiului istoriei bisericești. Partea practică a conferenței va consta din mai multe lecțiuni asupra subiectelor amintite.

Recunoașterea islamului în Austria. Auxarea Bosniei și Herțegovinei a îndemnat pe guvernul austriac ca să reguleze definitiv pe cale constituțională afacerile religioase ale mohamedanilor. Guvernul a prezentat parlamentului un proiect de lege privitor la recunoașterea religiei mohamedanilor, cari locuiesc în Austria. În motivarea proiectului guvernul se provoacă la faptul, că deși legă austriacă până acum n'a recunoscut islamul, totuși de fapt mohamedanii s'au bucurat de o libertate deplină religioasă deja din veacul al 19-lea.

La Paltiniș. Comunicățiunea cu omnibus la locul de cură d'n Paltiniș și-a luat începutul Sâmbătă în 26 Iunie n. Amănunte se dau gratuit în biroul de informațiuni din Piața mare, Sibiu.

Decorat. Mistral, marele poet pro-vansal, căruia i s'a ridicat de curând o statuă, a fost decorat de regele Carol al României cu medalia „Bene merent.” cl. I.

„Omăgiu lui Eminescu”. volumul soos de sub tipar de comitetul din Galați cuprinde portretele marelui scriitor precum și alte portrete și vederi. Articolele d'n volum sunt datorite d'lor: T. Maiorescu, Căregiale, A. D. Xenopol, Al. Ho-dos, Gherea, C. Pavelescu, G. Panu, S. Nădejde, C. Botez și a.

Din temniță. Dl. Iuliu V. Ioanoviciu a fost liberat din temniță Sâmbătă în 26 Iunie. Atunci s'a împlinit adevă un an și jumătate, decând redactorul „Libertății”, dl. Ioanoviciu, a fost întemnițat pentru 3 articole apărute la 1907 în ziarul din Orăștie.

La gimnaziul de stat din Laibach școlarii au făcut în zilele acestea o conjurație împotriva profesorilor prea „severi”. Mai mulți elevi, la cari s'au găsit revolve înăoate, au fost arestați.

Daruri pentru biserică. La biserica din comuna Săliște lângă Zam, în acest an s'au făcut următoarele dăruiri: Dela Bedea Nicolae din Săliște 1 rând ornate de catifea neagră în preț de 100 cor. Dela Medrea Nicolae și Medrea Lazar din Săliște 1 rând de ornate de mătăsă, culoare albă în preț de 100 cor. Nic. Todica și fiu Nicolae și Ioan din Hărte-gani, ornate bis. în preț de 50 cor. Dela Pongrácz Adolf din Băița 1 icoană reprezentând îngroparea Maicei Domnului în preț de 10 cor. Dela Kaba István din Băița 2 icoane sfînte în preț de 20 cor. Dela Popa Lazar din Săliște 1 prapor frumos de catifea neagră în preț de 40 cor. Căror dăruitori în numele bisericii le aduc și pe acestea caule mulțumite mele. Bunul Dumnezeu să și reverse peste ei bogăta sa milă. Nicolae Perian, paroh gr. or. în Săliște.

Adio. Dnul Silvestru Moldovan ne roagă să publicăm următoarele: Plecând azi, în 29 I. c. la Seghedin, ca să-mi fac pedeapsa în temnița de stat, zic pe calea aceasta rămas bun prietenilor și peste tot inteligenței noastre din Sibiu și jur, pe care o stimez și iubesc atât de mult. Salutări cordiale și la revedere peste 6 luni. Silvestru Moldovan.

## Concertul meseriașilor.

Sibiu, 28 Iunie n.

Sâmbătă seara a avut loc în „Sala Societății” concertul aranjat de Reuniunea sodalilor români din Sibiu, cu concursul orchestrei orașenești a Sibiului.

Corurile mixte, un cor bărbătesc și soliști, împreună cu orchestra au produs o impresiune din cele mai favorabile.

Din programa constătoare din șapte puncte, pomenim balada de Murășanu pentru cor mixt, Brumărelul. Solo de sopran al dsoarei E. Roman s'a arătat din nou, că este o voce înzestrată cu prețioase însușiri naturale, însușiri pe care știe totodată să le și întrebunțeze. Dsoara Roman mai are meritul, că la concertul de acum a făcut o jrtfă, când în urma rugărilor stăruitoare ale comitetului și-a dat concursul, pentru care negreșit reuniunea meseriașilor are să-i fie recunoscătoare. În aceeași baladă solo de bariton a fost susținut de dl. G. Trifan, iarăși o bună voce cunoscută.

Suspinele dlui dirigent A. Bena alcătuiesc un fel de romanță, o compoziție dulce, cu licăriri de doină, și cu o foarte discretă acompaniere de orchestră. Tenorul curat și foarte plăcut al dlui I. Stancu a eșit bine la iveală, atât în piesa Suspinele, cât și în Cîșla, în opereta comică, unde dl. Stancu a avut prilejul să introducă unele prețioase calități, ce și le-a câștigat deja pe scena teatrului, la care de mai mulți ani este angajat: am văzut figurile țărănești bine mascate, multă îndemănare în mișcările lor pe scenă, — un lucru nu tocmai ușor la disletanți, mai ales când au să îngrijească de joc, și mai au să și cânte. Rolurile soliștilor din Cîșla le-au avut, afară de dl. Stancu, dnii G. Trifan, G. Mocian și N. Ișanu, cari au isbit cu toții să dea piesei coloritul său adevărat, fără a comite exagerări, dar și fără a fi cuprinși de frigurile scenice ale începătorilor.

Corurile mixte a capella, Morarul, de Kriac și Pe deal de Bena, ca și poezia Recrutul de G. Coșbu, recitată cu pricepere și cu bună socoteală de dl. Ioan Miga, au fost răsplătite cu puternice aplauze.

Uvertura națională, una din compozițiile fericite ale tinărului dirigent, a obținut succesul meritat, în felul cum a fost executată de neobosită orchestra sibiiană.

Sala Societății a fost foarte bine ceretată; coriste și jucătoare au purtat, în cea mai mare parte, costumele naționale. Au asistat și familii din clasa intelectuală sibiiană, de astădată în număr cevaș mei mărișor.

Înainte d'a termina, ținem să felicităm pe dl. dirigent A. Bena, care a condus toate punctele programei, cât și pe aranjatorii afară din cale prevenitori ai acestei frumoase producțiuni. zh.

Nr. 568/909.

[184] 3—3

**Concurs.**

Pentru ocuparea posturilor învățăto-rești dela școalele din comunele mai în jos înșirate în protopopiatul Turda, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Turda salar 800 cor. în rate lunare anticipative, cuartir în natură și 20 cor. relut de grădină. Remunerație cinstită pentru conducerea corului bisericesc și alte condiții favorabile pentru eventuale prestări scripturistice.

2. Agărbiciu salar 600 cor., cuartir, grădină și lemne de foc cum și remunerație separată pentru conducerea corului bisericesc.

3. Cristiș salar 600 cor., cuartir și grădină.

4. Gabud salar 600 cor., cuartir și grădină.

5. Hidiș salar 600 cor., cuartir și grădină.

6. Săniacob salar 600 cor., cuartir și grădină.

7. Soponel-de-Câmpie salar 600 cor., cuartir și grădină.

Cu 1 Iulie 1910 salariile din orașul Turda și comuna Agărbiciu se vor întregi din mijloace proprii la suma de 1100 respective 1000 cor., iar în celelalte comune la 1000 cor., conform legii nouă școlare din ajutoare contemplate dela stat.

Cuincuenalele se vor computa dela data introducerii în post. Anii petrecuți la alte școale nu se vor computa la cuin-cuenii.

Cei aleși vor fi datori a instrui și în școala de repetiție, a conduce grădina de pomărit și a cânta în Dumineci și sărbători la utrenie și la sf. liturgie cu elevii. Informațiuni mai detaliate se pot primi dela subscrierul oficiu.

Concurenții să-și înainteze petițiunile concursuale instruite în ordine în terminul deschis la acest oficiu și sunt poftiți a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Turda, 6 Iunie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. în înțelegere cu comitetele parohiale concernente.

**Jovian Murășian**  
protop.

**Publicare de licitațiune.**

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de Preaveneratul Consistor Arhidiecezan sub Nr. 5589/1909 să dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende adoptarea bisericeii gr. ort. din Săcel protopresbiteratul Săliștei.

Licitațiunea să va ținea în școala gr. ort. din loc la 5/18 Iulie a. c. 3 ore. p. m.

Prețul de strigare e 19,063-47 cor. în care să cuprindă tot materialul brut: peatră, cărămidă, var, năsip, ciment, țigă, lemn, precum și materialul necesar la acoperirea turnului și a cupolei. Căratul cărămidei, țiglei, varului și a cimentului, dela stațiunea Săliștei, respective de pe teritoriul comunei, îl prestau parohienii prin concurență publică.

Licitanții au a depune înainte de începerea licitațiunei vadiu de 5% dela prețul strigării, oferte închise provăzute cu vadiul preacris încă se iau în considerare.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a conrede cu lucrarea pe acela dintre întreprinzători, în care va avea mai multă încredere.

Planul și preliminarul de spese precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la subsemnatul oficiu protopresbiterial al Sibiiului strada Morei Nr. 12.

Săcel, din ședința comitetului parohial ținută la la 31 Martie 1909.

**Gligor Dancu** **Aron Flucș** **Ioan Dancu**  
președinte. par. — not. al com. epitrop.

Văzut:  
[185] 2—3

**Ioan Stroia**  
protopresbiter.

Szám: 1726/1909.

[186] 2—2

**Pályázati hirdetés.**

Felfüggesztés folytán üresedésben jött riasztadul segél jegyző! Alkara ok-leves jegyzőt helyettesnek keresek.

Javadalmazás a törvényben megállapított fizetésnek két harmad rész megán munkálatokért a vármegyei szatályrendeletben megállapított díjak.

Pályázók felszerelt kérvényeiket f. é. június hó 5-ig hozzám adják be.

Nagydiszról, 1909 június 23-án.

**Dr. Schuster**  
f. szolgabíró.

**Aviz.**

Cancelaria mea advocațională se află din 1 Iulie st. n. 1909 în Strada Cisnădiei Nrul 25 (Casa Dlui Dr. Bielz) în Sibiiu.

**Dr. Carol Hann de Hanneheim,**  
advocat.

(188) 2—2

**Muschong, Baia Buziaș.****Apă minerală Phönix de Buziaș**

vindecă și improspătează. Ajută admirabil la boale de rărunchi și beșica udului, la catarurile cronice de rărunchi, la formări de piatră urinală și la boalele cataralice ale organelor pentru aer și a organelor de separare. Recomandată de medici. Deposit general în Sibiiu la firma **Carol Albrecht.**

(117) 11—12

Au apărut:

**Compoziții românești de Tib. Brediceanu.****Doine și cântece.**

(Voce și piano.)

**CAIETUL I.**

Foaie verde, foi de nuc.  
Cântă puil cucului.  
Bădișor depărțitor.  
Spune mândr' adevărat.  
Vai, bădiță, dragi ne-avem.  
Cine m'aude cântând.  
Bade, zău, o fi păcat.  
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

**CAIETUL II.**

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.  
Vino, bade, iar acasă.  
Năcăjit ca mine nu-i.  
După ochi ca murele.  
Floare fui, floare trecui.  
Cântec haiducesc.  
Trageți voi boii  
Cine n'are dor pe vale.

**Jocuri românești.**

(Piano solo.)

**CAIETUL I.**

Lugojana.  
Măzărca.  
Ardeleana (ca în Banat) I.  
Pe picior I.  
Ardeleana I.  
Brău I.  
Hora.  
Ardeleana (ca în Banat) II.

**CAIETUL II.**

Ardeleana (ca în Banat) III.  
Ardeleana II.  
Pe picior II.  
Tarina.  
Învărtita I.  
De doi.  
Ardeleana III.  
Brău II.

**CAIETUL III.**

Brău III.  
Hațegana.  
Ardeleana (ca în Banat) IV.  
Învărtita II.  
Pe picior III.  
Ardeleana (Abrudeana) IV.  
Ardeleana (ca în Banat) V.  
Brău IV.

Prețul unui caiet: cor. 4—  
fr. 5—

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

**Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).**

Redactor responsabil Teodor V. Păștălar.

Pentru tipografia arhidiecezană din Sibiiu se caută

**doi culegători**

cari să cunoască perfect limba română, eventual și alte limbi. Se mai cere ca respectivii să fie în stare a efectui și lucrări de acidență. — Condiție sigură.

**Dr. Petru Șpan:**

Idei pregătitoare în pedagogie . . . C 3.—  
Treptele formale ale învățământului (Ediția a doua) . . . 1-60  
Povești pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) Ed. II . . . 2.—  
Carte de cetire a II-a . . . —50  
Noul Abcdar ediț. II-a . . . —40  
Căluza noului Abcdar . . . —20  
**Dr. Daniil P. Barcianu. Vieța și activitatea lui** . . . —50  
Lecții de psihologie . . . 1-20  
de didactică . . . 2-40  
Se pot procura dela

**Librăria arhidiecezană.**

Dela Librăria arhidiecezană, Sibiiu, se pot procura următoarele compozițiuni muzicale de **A. Bena:**

Sboar'al nopții negru flutur, pentru voce și pian . . . 1-50  
Nu m'abandona, pentau voce și pian . . . 1-50  
La fâniană, cor bărbătesc . . . —80  
Haide-ți feciori, cor bărbătesc . . . —50  
La vin, cor bărbătesc . . . —60  
La bere, cor bărbătesc . . . —60  
Imn religios, cor bărbătesc . . . —50  
Toast, cor bărbătesc . . . —50  
Eu mă duc codrul rămâne, cor bărb. —50  
Românul, cor bărbătesc . . . —50  
Serenadă, cor bărbătesc . . . —50  
Suspina, cor bărbătesc . . . —50  
Cântec poporal (Mori mândro) c. bărb. —50  
Sum vânător, cor bărbătesc . . . —50  
Era o seară lină, cor bărbătesc . . . —50  
Serenadă, cor mixt . . . —60  
Flori de nufăr, cor bărbătesc . . . —80  
Pre tine te lăudăm, cor mixt . . . —80  
La fântână, cor mixt . . . —50

**E de închiriat**

— în Arad —

**hotelul „Vulturul-negru”**  
cafenea și restaurant

Deslușiri detaliate dă:

(189) 1—2

**Dr. Ioan Tolnai, avocat,**

Unde se pot procura

**REVERENZI**

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

**IOAN PETRAȘCU**

măiestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [13] 17—52

**Iosif Neskudla, Olmütz**

fabrică de stofe bisericești, paramente recuise de metal și prapore.

Recomandă: **Feloane, ornate pentru Diaconi, Patrafire, Prapore, Steaguri pentru societăți, Baldachine** etc. confecționate exact după ritul gr.-ortodox, apoi **Potire, Cruci, Cădelnițe, Candile, Discuri, Stea, Copie, Lingurițe** și a predat pentru orice comande

**reprezentanța sa**

**Librăriei arhidiecezane, Sibiiu,**

de unde obiectele sus numite se pot procura cu prețuri de fabrică afară din cale moderate; tot la Librăria arhidiecezană (103) 13—52 se execută și încassările numitei firme.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.